

HANNAH CARLSON

BUZUNARE

O ISTORIE CULTURALĂ A MODEI

traducere din limba engleză de
MIHAI MOROIU

Creat cu pasiune și savoir-faire. Un volum Baroque Books & Arts®.

Colecție coordonată de Dana MOROIU

Hannah Carlson

POCKETS

AN INTIMATE HISTORY OF HOW WE KEEP THINGS CLOSE

Copyright © 2023 by Hannah Carlson. All rights reserved

This edition published by arrangement with Algonquin Books, an imprint of Workman Publishing Co. Inc., a subsidiary of Hachette Book Group Inc., New York, USA. All rights reserved.

Illustration sources and credits are on pages 345-356,
which constitute an extension of the copyright page.

© Baroque Books & Arts®, 2025

Imagine copertă: costum de curte, Franța, cca 1810, National Gallery of Victoria,
Melbourne, Australia

Imagine cotor: detaliu de buzunar al unui veston de costum bărbătesc din lână
superfină, Olanda, 1760–1770. © Victoria & Albert Museum, London.

Concepție grafică © Baroque Books & Arts®

Lector: Nicoleta Valentina Arsenie

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CARLSON, HANNAH

Buzunare. O istorie culturală a modei / Hannah Carlson;

trad. din lb. engleză de Mihai Moroiu - București: Baroque Books & Arts, 2025

Conține bibliografie

Index

ISBN 978-630-6522-57-6

I. Moroiu, Mihai (trad.)

391

Tipărit la ALFÖLDI NYOMDA ZRT.

Niciun fragment din această lucrare și nicio componentă grafică nu pot fi reproduse
fără acordul scris al deținătorului de copyright, conform Legii Dreptului de Autor.

CUPRINS

Introducere.....	9
1. ORIGINILE BUZUNARULUI: „Ținut aproape și în secret“	23
2. PROLIFERAREA BUZUNARULUI: Gazda „măiestriei unei sute de meșteri“	69
3. ATITUDINI DE BUZUNAR: „Ce cauți cu mâna în buzunar?“	119
4. SEXISM DE BUZUNAR: „De ce ne opunem buzunarelor pentru femei“	163
5. INVENTARE DE BUZUNAR: „Niciun chior în el“	211
6. JOC DE BUZUNAR: Designul „valorii decorative duble“	255
7. UTOPII DE BUZUNAR: Visând la o lume fără buzunare	311
Surse și credite ale ilustrațiilor	345
Mulțumiri	357
Indice.....	360

1

ORIGINILE BUZUNARULUI:

„Ținut aproape și în secret“

Mark Twain considera buzunarele printre cele mai utile invenții. Pentru cineva care fusese martor la apariția vapoarelor cu abur, a telegrafului și a căii ferate transcontinentale, buzunarele pot părea o opțiune surprinzătoare. Dar când a visat să fie „un cavaler rătăcitor în Evul Mediu“, lipsa buzunarelor l-a durut cel mai rău¹.

Fantezia sa medievală l-a neliniștit pe Twain în asemenea măsură, încât se trezea din somn brusc și își nota ce visase urât într-un caiet de notițe lăsat la îndemână pe noptieră, în acest scop: „Armura nu are buzunare. N-ai cum să te descurci cu unele necesități firești. N-ai cum să te scarpini. N-ai cum să-ți sufli nasul – nu ajungi la batistă,

¹ Mark Twain, *Notebooks*, citat în Henry Nash Smith, *Mark Twain's Fable of Progress* (New Brunswick, NJ: Rutgers Univ. Press, 1964), 41.

nu poți să folosești nici mâneca de fier”.¹ Ca oricare mare autor plin de umor, Twain și-a transformat trăirile personale într-o memorabilă satiră. Deranjat de modul cum sfârșitul secolului al XIX-lea reabilita cultural cavalerismul sub forma laudei lingușitoare a masculinității nestruite în figuri din categoria cowboyilor și a baronilor bandiți, Twain spera să aplice o „lovitură nemiloasă acestei absurdități a cavalerilor rătăcitori”.² Și a reușit să o facă scriind ceea ce se numără printre primele povești de aventuri prilejuite de călătoria în timp.³

Când pragmaticul Hank Morgan este purtat cu treisprezece secole înapoi în timp până în Britania regelui Arthur în *Un yankeu la curtea regelui Arthur*, acceptă fără tragere de inimă să facă ceea ce făceau și alți cavaleri și se echipează în vederea plecării în căutarea Sfântului Graal.⁴ Într-o scenă în care se reflectă visul său, Twain le amintește cititorilor că armura strălucitoare și flamurile multicolore nu le asigurau cavalerilor invincibilitatea, și nici nu îi lăsau să se miște în voie, după cum erau reprezentați de obicei în ilustrațiile populare (figura 1). Încorsetat în mai multe straturi de metal, Morgan transpiră masiv, așa cum i s-ar întâmpla oricărui om ținut captiv într-un material bun conducător de căldură. Cavalerul nădușit al lui Twain este foarte incomodat și de suprafața impenetrabilă a armurii sale: când caută să se șteargă de transpirație cu batista, își dă seama că nu o poate avea la el. „Afurisit să fie cel care a făcut o armură din zale fără niciun buzunar”, comentează Morgan încuiat, pradă chinurilor sale.⁵

¹ Ibid.

² Mark Twain, *Connecticut Yankee in King Arthur's Court*, vol. 9, *The Works of Mark Twain*, ed. Bernard L. Stein (Berkeley: Univ. of California Press, 1979), 144.

³ Philip Klass, „An Innocent in Time: Mark Twain in King Arthur's Court”, *Extrapolation* 16, nr. 1 (dec. 1974): 23.

⁴ Twain, *Connecticut Yankee*, 116.

⁵ Ibid., 119.

Yankeul get-beget din Connecticut suferă în asemenea hal în armură, încât propune o soluție „scandaloasă”¹: le va impune cavalerilor din regat să poarte un fel de săculeț. Obligându-i pe cavaleri să împrumute un accesoriu așa-zis feminin lovea încă o dată în orgoliul acelor „fanți de fier”, după cum îi considera Twain². Autorul știa prea bine (cărțile din colecția amplă de lucrări de istorie a veșmintelor din biblioteca sa purtau adnotații³), săculețul sau punga era un element de îmbrăcăminte aproape universal în epoca medievală, fiind purtat de bărbați și femei deopotrivă. Dar în speranța de a marca un punct în confruntarea istorică pusă la cale de el dintre existența medievală și cea modernă, Twain a trecut cu vederea o întrebare mult mai interesantă: de ce ar fi fost cineva dispus, la o adică, să schimbe punga pe buzunar?

Să identifiți ce anume a declanșat procesul și mecanismele unei asemenea schimbări este incredibil de dificil. Tendința generală este să gravităm către poveștile originare în care apare o personalitate anume, și în special din categoria în care se regăsesc simultan temperamentul de inovator și ingeniozitatea, iar circumstanțele sunt favorabile. Earl Tupper reprezintă un exemplu: tinichigiu și distribuitor independent de produse Dupont din perioada Depresiunii, el a inventat recipientele etanșe refolosibile (Tupperware) în urma experienței trăite în bucătăriile de la țară ale rudelor sale, unde se păstra orice rest de mâncare.⁴

¹ Ibid.

² Ibid.

³ Potrivit lui Alan Gribben în *Mark Twain's Library: A Reconstruction* (Boston: G.K. Hall, 1980) Twain deținea, spre exemplu, *Manners, Customs, and Dress During the Middle Ages, and During the Renaissance Period* a lui Paul Lacroix din 1874.

⁴ Alison Clarke, *Tupperware: The Promise of Plastic in 1950s America* (Washington, DC: Smithsonian Institution Press, 1999).

Dar acesta este un caz fericit. Cărțile care promit dezvăluirea originilor nemaipomenite ale obiectelor comune, de la bubble gum la hula hoops și la ceainice care fluieră ajung de foarte multe ori să recunoască adevărul: originea lor precisă este necunoscută.¹ Cu cât un obiect este mai vechi și mai răspândit, cu atât mai greu sunt de detectat creatorii lui sau modul precis în care s-a produs inovația. Iar faptul se confirmă examinând oricare alt element al hainelor. Despre nasturi și butoniere, spre exemplu, știm că au intrat în uzul curent în Europa medievală deoarece au început să fie menționate în relatările despre garderoba regală.² A avut cineva acea clipă de revelație absolută, „Aha, știu să fac un veșmânt care nu are nevoie să fie suficient de larg să-mi intre peste cap!” Nu vom ști niciodată.

Însă modul de apariție a acelor obiecte care par să fi răsărit dintr-un acord comun și să se fi bucurat de o răspândire spontană merită o încercare de a fi decriptat. Ele marchează un soi de abis. Nu ne mai aducem aminte cum ne descurcam înainte de apariția anumitor invenții; și noi, și lumea suntem puțin altfel de când ele au intrat în scenă. Ca yankeul din Connecticut să insiste că armurii sale îi trebuie neapărat buzunare este sublim de absurd (buzunarele nu puteau să nu intre în antiteză cu funcția de protecție a armurii), dar sugerează felul în care luăm contact cu obiecte pe care între timp am ajuns să le considerăm perfect banale.

¹ Vezi, de ex., Harry Oliver, *Bubble Gum and Hula Hoops: The Origins of Objects in Our Everyday Lives* (2010); Trevor Homer, *The Book of Origins* (2007); Joel Levy, *Really Useful: The Origins of Everyday Things* (2002); Charles Panati, *Panati's Extraordinary Origins of Everyday Things* (1987).

² Mary Stella Newton, *Fashion in the Age of the Black Prince* (Woodbridge, Suffolk, UK: Boydell Press, 1980), 15–18. Nasturii decorativi datează din preistorie și din valea Indului, cca 2000 î. Hr., însă folosirea nasturilor și a butonierelor corespunzătoare a apărut odată cu apariția hainelor croite pe măsură, în Europa medievală.

VIAȚA INDEPENDENTĂ A PRIMELOR BUZUNARE

Un studiu asupra istoriei mondiale a hainelor a arătat că buzunarele sunt mai degrabă o ciudățenie apărută în contextul tradițiilor de croitorie europeană. Buzunarele nu intră în tradiție veșmintelor drapate, pliate sau legate în jurul corpului, așa ca dhoti ori sari indian, sau în fustele prinse jur-împrejurul corpului, purtate peste tot în Asia de Sud-Est, Africa și Insulele Pacificului.¹ Cu alte cuvinte, nu apar în ținutele în care tradiția socială prețuiește integritatea materialului așa cum a ieșit el din războiul de țesut. Și oamenii care le poartă fie se folosesc de o traistă, fie își fac un soi de buzunare provizorii îndoind excesul de material peste cingătoare, așa ca chuba din Tibet, un veșmânt lung până la glezne legat în jurul taliei cu o eșarfă lungă, formând o cavitate în care se pot ține obiecte utile ori sinus-ul roman, un fald al togii de forma unei banduliere, care, insista împăratul roman Augustus, trebuia percheziționată să nu conțină arme.²

În majoritatea culturilor, și într-o mare parte a istoriei Occidentului, oamenii și-au purtat uneltele și alte obiecte de trebuință în viața de zi cu zi fixate mai mult sau mai puțin sigur în jurul hainelor, adesea la cingătoare sau puse într-un săculeț prins la rândul lui la brâu – la fel și în cazul cavalerilor cărora Twain le atribuia o pungă, ca să-i feminizeze sau, oricum, ca să-i facă de rușine. Tactica lui Twain ar fi eșuat mizerabil dacă ar fi călătorit în timp cu adevărat: cingătoarea și punga medievală erau accesorii mult râvnite, semne ale bunului-gust și ale bogăției și un indicator

¹ Vezi Dorothy K. Burnham, *Cut My Cote* (Toronto: Royal Ontario Museum, 1973), 3.

² M. Ahmed și S. Vickery, „Dress of the Exile: Tibetan”, în J. Dhamija, ed., *Berg Encyclopedia of World Dress and Fashion: South Asia and Southeast Asia* (Oxford: Bloomsbury Academic, 2010), 194–200.

al sex-appeal-ului. După cum le amintea „Zeul Amоруlui“ cititorilor săi într-un manual popular medieval de la 1200, bărbatul care ținea să fie băgat în seamă de aleasa lui „lip-sit de eleganță, este un nimeni“.¹ Îmbracă-te pe cât de bine îți îngăduie veniturile, așa sfătuia acest Zeu al Amоруlui, dar în primul rând împodobește-te cu ornamente strălucitoare, cum sunt mănușile și centura, și nu uita cumva să te „dichisești“ cu o „pungă din mătase“.

Iar ei se dichiseau fără să stea pe gânduri. Pungile serveau drept semn al statutului și bravadei esențiale pentru a crea imaginea de ideal războinic aristocrat.² Manuscrisele ilustrate din anii 1300 și 1400 sunt pline de imagini cu latifundiați impunători, dar și din cei mai tineri preocupați de modă, care etalau pungi luxoase, din mătase brodată și catifea sau piele fină, unele împodobite și cu pietre prețioase. Aveau formele cel mai diverse, fie de săculeț simplu, fie erau susținute de un cadru din metal și aveau închizători complicate și compartimente interioare. Prinse de un brâu trecut peste talie sau șolduri, multe erau prevăzute cu o fantă prin care putea fi strecurat, la vedere, un pumnal. Un personaj masculin dintr-o ediție ilustrată a *Decameronului* lui Boccaccio poartă o asemenea pungă cu pumnal (figura 2). Combinația de cingătoare și pungă se dovedea de maximă importanță în înfățișarea unui bărbat, adunând tunica la talie sau pe șolduri și evidențiind exagerat lățimea umerilor. În 1342, istoricul florentin Giovanni Villani se plângea că aceste accesorii îi făceau pe bărbați să arate ca niște cai sugrumați în chingi, deoarece curelele cu cataramе ornamentate și pungile atâr-nate se fixau adesea peste pân-tece rotofeie.

¹ Frances Horgan, trad. și ed., *The Romance of the Rose*, Oxford World's Classics (Oxford: Oxford Univ. Press, 1999), 33.

² Claire Wilcox, *Bags* (Londra: V & A Publications, 1999), cap. 1.

Figura 2. Ilustrație dintr-o ediție din 1414 a *Decameronului* lui Giovanni Boccaccio.

Și femeile își prindeau pungi la cingătoare, dar atârnavu mai jos, cam în dreptul mijlocului coapselor, fie peste, fie sub pelerină. Femeia din ilustrația cărții lui Boccaccio poartă punga sub pelerina pe care o ridică puțin, să se vadă, cu un gest aparent sugestiv-provocator (figura 2). Potrivit poezilor medievale, felul în care erau poziționate cingătoarea și punga avea o pronunțată forță erotică. Morarul lui Chaucer, unul dintre pelerinii *Povestirilor din Canterbury*, admiră cingătoarea frumoasei Alison și descrie cum se încolățește în jurul taliei sale suple, în vreme ce punga

pendulează alături și printre picioarele ei, în mers.¹ Secole la rând, femeile și bărbații au purtat diferit punga, însă punga în sine aparținea în egală măsură ambelor sexe. Buzunarele se foloseau și în epoca medievală, dar erau independente de haine, fiind, din câte se pare, un soi accesorii modeste. *Pocket*, „buzunar“ din engleză, este un împrumut din franceză – *poche*, geantă, sac – care în anglo-normanda medievală a adoptat o intonație mai aspră – *poke*.² Urmat de diminutivul *-ette*, însemna pur și simplu „mică geantă“. Buzunarele timpurii aveau o serie de destinații. *Povestirile din Canterbury* ale lui Chaucer amintesc de un buzunar captușit cu ceară printre ustensilele necesare alchimistului.³ În cartea sa din 1552 despre remedii pe bază de plante, William Copland propune ca amestecul util pentru a domoli sau „opri revărsarea“ să fie împachetat într-un buzunar care putea fi fixat la locul unde exista „vătămarea“. ⁴ Buzunarele intrau și în uzul personal obișnuit, de zi cu zi.⁵ Și, ca orice geantă, puteau trece din mână în mână sau puteau ajunge chiar în mâna cuiva nedorit. După cum relatează un jurnal de pe la 1530, un soț ținut sub papuc trece printr-o asemenea experiență când soția lui despotică îi ia „buzunarul“ și spada și îl obligă să întindă rufele la uscat.⁶

¹ Gale R. Owen-Crocker, „Sensuality and Sexuality“, în *Encyclopedia of Medieval Dress and Textiles*, http://dx.doi.org/10.1163/2213-2139_emdt_SIM_000751 (accesat 17 ian. 2018).

² *Oxford English Dictionary*, vol. 2, P–Z (Oxford: Oxford Univ. Press, 1987), s.v. „pocket, s. și adj.“; *Middle English Dictionary* (Ann Arbor: Univ. of Michigan Press, 1956–), s.v. „pocket“.

³ Geoffrey Chaucer, *The Canon's Yeoman's Prologue and Tale*, in *Selected Tales from Chaucer*, ed. Maurice Hussey (Cambridge: Cambridge Univ. Press, [1965] 2016), 85.

⁴ William Copland, *A Boke of the Properties of Herbes Called an Herball* (Londra: Wyllyam Copland pentru Iohn Wyght [1552?]; Ann Arbor: Text Creation Partnership, 2011), <http://name.umdl.umich.edu/A03040.0001.001>.

⁵ François Boucher, *20,000 Years of Fashion* (New York: Harry N. Abrams, 1966), 433.

⁶ Walter L. Strauss, *German Masters of the Sixteenth Century: Erhard Schoen, Niklas Stoer* (New York: Abaris Books, 1984), 336.

Figura 3. O piesă din grupul de veșminte descoperit într-o turbărie din Groenlanda, datate cu carbon între 1180 și 1530.

Fixarea buzunarelor în interiorul hainelor – unde erau mai protejate de mâinile nepoftiților – nu a fost chiar de la bun început o idee neapărat utilă. Până în secolul al XII-lea, și femeile, și bărbații purtau veșminte lungi și largi sau tunici. Materialul în sine era o asemenea investiție în epoca preindustrială, încât croitorii europeni, și mulți alții din lumea largă, își luat toate precauțiile să-l folosească extrem de eficient. Stofa era mult mai scumpă decât manopera.¹ Până în secolul al XIV-lea, croitorii începuseră să experimenteze cu toată seriozitatea lucrările mai complexe.² Hainele croite, spre deosebire de cele drapate, presupuneau tăierea unui material prețios în bucăți mai mici și apoi asamblarea acelor piese prin coasere și tivire, obținându-se un veșmânt care urmărea îndeaproape linia corpului și a

¹ Sarah Grace Heller, *A Cultural History of Dress and Fashion in the Medieval Age* (Londra: Bloomsbury Academic, 2017), 50–51.

² Naomi Tarrant, *The Development of Costume* (Londra: Routledge, 1994), 44–48.

membrelor. Anumite zone rămâneau necusute, o strategie evidențiată în rarele exemple de veșminte medievale descoperite în morminte din Groenlanda.¹ Din cele opt straițe intacte, patru prezintă șlițuri în cusăturile dintre părțile frontale și cele laterale (figura 3). Aceste fante erau grijuliu finisate prin cusături acoperite, în așa fel încât să nu se desfacă, ele fiind identificate atât în hainele destinate bărbaților, cât și femeilor.² Aceste mici deschideri laterale, plasate aproximativ la înălțimea șoldurilor și accesibile mâinilor, permiteau introducerea unei pungi ținute astfel sub haină. În ele oamenii își puteau odihni mâinile, așa cum se întâmplă cu figura menită să o reprezinte pe Joan, fiica regelui Eduard al III-lea, într-o mică sculptură de lângă mormântul tatălui ei din Westminster Abbey (figura 4).

În aceleași vreme când croitorii europeni dezvoltau aceste tehnici de îmbinare, practicile vestimentare medievale excludeau în continuare integrarea buzunarului. Hainele din lână fină, tunicile și mantiiile erau folosite și refolosite și întoarse pe dos, spre reînnoire. Cum spălarea presupunea baterea lor pe pietre (înaintea apariției unor detergenți eficienți), sistemele de închidere de genul nasturilor erau confecționate ca piese detașabile, pentru a evita deteriorarea lor. Croitorii medievali ocoleau cu atenție orice element care ar fi compromis reutilizarea sau îngrijirea unui veșmânt.³ Iar aceste practici de re folosire și îngrijire erau în deplină armonie estetică. Croitorii apelau la sisteme de închidere din categoria nasturilor și șnururilor (trecute prin mici cheotoare) în așa fel încât straițele să

¹ Else Østegård, *Woven into the Earth: Textiles from Norse Greenland* (Aarhus: Aarhus Univ. Press, 2004).

² *Ibid.*, 94–95, 179–80.

³ Vezi Desiree G. Koslin și Janet E. Snyder, ed., *Encountering Medieval Textiles and Dress: Objects, Texts, Images* (New York: Palgrave Macmillan, 2002). Informațiile din acest paragraf provin din comunicare personală cu Desiree Koslin, 15 febr. 2007.

Figura 4. Sculptură reprezentând-o pe Joan, fiica regelui Eduard al III-lea, care îl jellește, în apropierea mormântului lui, ținând mâinile în fantele-buzunar ale mantiei, Westminster Abbey, 1377.

se armonizeze și să pună în valoare corpul, însă vestimentația medievală a rămas relativ lipsită de ornamentație și în continuare acorda prioritate suprafețelor neîntrerupte de material. În asemenea condiții, buzunarele inserate s-ar fi dovedit adaosuri incomode.

PANTALONI: „NU EXISTĂ DEPOZIT MAI SIGUR“

Abia atunci când croitoria a căpătat încredere în sine și a devenit mai exuberantă au început să se impună și buzunarele. Ideea pare să fi venit de la pantaloni, articol de îmbrăcăminte considerat un apanaj special al bărbaților.

Îmbrăcămintea pentru bărbați a acoperit în mod expres picioarele doar începând din secolul al XIV-lea. (Chiar dacă pantalonii au origini străvechi, încă din vremea călăreților nomazi din stepele Eurasiei, fiind folosiți cel puțin din jurul anului 1000 î. Hr., practica purtării pantalonilor dispăruse în Europa medievală.¹) Unii specialiști în vestimentație presupun că dezvoltarea armurii în plăci a provocat trecerea la piese mai strâns croite și bifurcate, destinate picioarelor.² Din necesitatea de a proteja corpul, sub armură, croitorii au învățat să coasă căptușeli care îmbrăcau separat fiecare picior (figura 5). Inițial, aceste straie (numite *hose* în engleză) aveau aproximativ aspectul unor dresuri; însă partea superioară, de la talie până deasupra genunchilor,

¹ Naomi Tarrant, Mayake Wagner și colab. „The invention of twill tapestry points to Central Asia: Archaeological record of multiple textile techniques used to make the woollen outfit of a ca. 3000-year-old horse rider from Turfan, China“, *Archaeological Research in Asia* 29 (martie 2022).

² Vezi discuția lui Oldie Blanc despre *pourpoint*, o haină strânsă pe corp, cu sau fără mâneci, purtată pentru început sub armură, adoptată apoi pentru uzul civil. Blanc, „From Battlefield to Court: The Invention of Tahion in the Fourteenth Century“, în Koslin și Snyder, *Encountering Medieval Textiles*, 163.

Figura 5. Cavalerul și domnița *cu cască și lance*, de artistul german Master E.S., mijlocul secolului al XV-lea. Cum armele de foc s-au dezvoltat în secolul al XV-lea, cămașa din zale nu mai proteja corpul suficient, prin urmare armurierii au conceput armura în platoșe, mai capabilă să producă ricoșeul proiectilelor. Spre deosebire de cămașa de zale, armura din plăci era făcută să stea strânsă pe corp și purtarea ei solicita o căptușeală specială.

Figura 6. Pictogramele folosite astăzi la scară internațională pentru identificarea toaletelor publice se folosesc în continuare de distincția dintre pantalon și fustă.

s-a scindat cu timpul devenind o căptușeală separată, de forma unor pantaloni scurți. Moda feminină nu a urmat această direcție. Deși s-au strâmtat la corsaj, punând în evidență decolteul și talia, hainele pentru femei au păstrat totuși fusta cuprinzătoare. Mutația din vestimentația bărbaților a stat la baza divergenței care în cele din urmă a dat naștere distincției dintre pantaloni și fustă cu care încă suntem familiari (figura 6).

Acești pantaloni au apărut într-o serie de stiluri în toată Europa, uneori semănând cu niște dovreli rigizi sau chiloți de sport umflați. Asemenea articole aveau o destinație atât de distinct masculină, încât lupta pentru dominație dintre soț și soție putea fi rezumată sub forma expresiei de „luptă pentru pantaloni”¹ (înlocuită mai târziu de întrebarea, Cine poartă pantalonii în familia asta?), fiind zugrăvită în nenumărate balade care ilustrează bărbatul și femeia angajați efectiv în lupta de a pune stăpânire pe ei (figura 7).

¹ Laura Gowing, *Domestic Dangers: Women, Words, and Sex in Early Modern London* (Oxford: Clarendon Press; Oxford: Oxford Univ. Press, 1996), 83.

The Married Mans complaint

Who took a Shrow instead of a Saint.

Here in this Song is set forth to the life
A Hen-peckt Husband and a Head-strong wife
He is as much to blame to let her wear,

The Breeche s as she is to domi reer
Yet howsoe're 'twill make you fraile I see
But from such Marches Jove deliver me.

Tune of, *Come off my Mother Sirrah, Sirrah, &c.*

Was ever poor man mistaken fo
in choosing a wife at a venture,
I thought her a Saint the prov'd a Shrow
I think't was old Nick that sent her,
For all that doth glitter is not Gold,
A fair young Maiden may prove a scold
Therefore let not young men be too bold (Cried
For I wish I had never been married, been mar- I wish, &c,
for I wish I had never been married,

A Batchelors life is void of strife,
'tis truth it needs no proving,
But there is more comfort in a Wife
if that she be kind and loving,
But if she for Past or head doth strive
And neither will lead nor very well dibe
A man had as good be buried alive
I wish, &c.

When I went a wooing I sought my woe
not thinking what would come after
But not in this case I thought to show
perhaps it may move your laughter,
My Mother she wisht me to beware
And told me that Wads are brittle Ware
But I never thought to fall in a snare
I wish, &c,

If I had but lookt before I leapt
and taken advice in choosing
Such sorrows on me had not been heapt
for I had my own reason
But 'twas too late to talk of that
So tell you the truth both plain and flat
Though I am the Head my Waine is the Tail
I wish, &c.

Figura 7. Plângerea bărbatului căsătorit, care s-a însoțit nu cu o sfântă, ci cu o scorpie, cca 1550. Baladă în xilogravură, ilustrând așa-numita luptă pentru pantaloni.